

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-
 НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ ГЕРМАНИСТИКА И ГРАМАТИКА, СЕМАНТИКА,
 СЕМИОТИКА, СИНТАКСА НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
 ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1902-226/5 од 6.12.2023 година донесена на 277. седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 14.6.2023 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања за наставно-научните области *германистика* и *граматика*, *семантика*, *семиотика*, *синтакса* на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, во состав:

- **д-р Силвана Симоска**, редовен професор на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, претседател;
- **д-р Билјана Ивановска**, редовен професор на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, член;
- **д-р Катерина Велјановска**, редовен професор на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 24.11.2023 година и во предвидениот рок се пријави само еден кандидат: **д-р Драгана Кузмановска**, вонреден професор на Катедрата за германски јазик и книжевност на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на приложената комплетна документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката **д-р Драгана Кузмановска** е родена на 20.11.1980 година во Штип. Во 2003 година завршува додипломски студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Катедрата за германски јазик и книжевност и се стекнува со стручен назив дипломиран професор по германски јазик и книжевност. По дипломирањето има неколку студиски престои во Виена, Австрија на Виенскиот Универзитет „Wiener Universität“.

Своето понатамошно усовршување го продолжува на двегодишните постдипломски студии на насоката Наука за јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје во учебната 2003/2004 година. Ги положува сите испити предвидени со програмата за постдипломски студии, со просечна оценка 9.00. На 16 јуни 2009 година под менторство на проф. д-р Силвана Симиоска јавно го одбранува магистерскиот труд со наслов „Лексичката негација во германскиот и нејзините еквиваленти во македонскиот јазик“ со што се стекнува со академски степен магистер на филолошки науки.

На 5 февруари 2014 година, под менторство на проф. д-р Силвана Симоска, јавно ја одбранува докторската дисертација со наслов „Пословици и поговорки со анимална компонента во германскиот и во македонскиот јазик“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со што се здобива со научен степен доктор по филолошки науки.

Драгана Кузмановска од јуни 2007 година е во редовен работен однос како помлад лектор на Институтот за јазици при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на јавен конкурс во јуни 2010 година е избрана во наставно-стручното звање лектор за наставно-научната област *германистика* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во јуни 2014 година е избрана во наставно-научно звање *доцент* за наставно-научните области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика и синтакса* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во декември 2018 година е избрана во наставно-научно звање *вонреден професор* за наставно-научните области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика и синтакса* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

По предлог на ректорот на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, проф. д-р Блажо Боев, на 27.6.2016 година (Одлука бр. 0201 – 568/3 од 27.6.2016 година) Универзитетскиот сенат ја избра доц. д-р Драгана Кузмановска за декан на Филолошкиот факултет.

Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип на својата 197. седница одржана на 3 септември 2019 година со непосредно и тајно гласање ја избира проф. д-р Драгана Кузмановска за *декан* на Филолошкиот факултет со мандат од три години.

Учествува во реализација на наставата на втор циклус студии на СП Германска филологија на Филолошкиот факултет, каде што реализира предавања по следниве предмети: Германска филологија; Германско-македонски контрастивни проучувања; Теории на валентност и Контрастивни фразеолошки проучувања.

1. Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање редовен професор

2.

1.1. Научен степен доктор на науки од соодветната научна област: На 5 февруари 2014 година јавно ја одбранува докторската дисертација со наслов „Пословици и поговорки со анимална компонента во германскиот и во македонскиот јазик“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со што се здобива со научен степен доктор по филолошки науки.

1.2. Претходен избор во звање: Кандидатката д-р Драгана Кузмановска во 2018 година е избрана во наставно-научно звање *вонреден професор* за наставно-научните области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика, синтакса* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Одлука бр. 1902-229/3 од 19.12.2018 г. донесена на 185. седница на ННС на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип).

1.3. Објавени најмалку пет рецензирани научни трудови во референтна научна публикација во последните пет години пред објавување на огласот за избор:

ТРУДОВИ ВО МЕЃУНАРОДНИ НАУЧНИ СПИСАНИЈА И ПУБЛИКАЦИИ				
Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието

1.	Vitanova-Ringaceva, Ana and Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana	<i>"Flipped classroom" – the future of modern teaching</i>	EDULEARN23 Proceedings of 15th International Conference on Education and New Learning Technologies. ISSN 2340-1117	трудот е објавен во 2023 г.
2.	Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Vitanova-Ringaceva, Ana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Finding a suitable method for teaching Phraseological units.</i>	EDULEARN23 Proceedings of 15th International Conference on Education and New Learning Technologies. ISSN 2340-1117	трудот е објавен во 2023 г.
3.	Vitanova-Ringaceva, Ana and Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Компаративните фразеологизми и нивната функција во градењето на мотивот „невино прогонетите хероини“ во сказните на браќата Грим</i>	Knowledge International Journal, 54.5 (5). pp. 779-785. ISSN 2545-4439	трудот е објавен во 2022 г.
4.	Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Vitanova-Ringaceva, Ana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana and Koteva, Ivana and Todorova, Marija	<i>Perception of Women in Society Given through Proverbs and Sayings</i>	EDULEARN22 Proceedings of 14th International Conference on Education and New Learning Technologies. pp. 5345-5349. ISSN 2340-1117	трудот е објавен во 2022г.
5.	Koceva Vesna, Kuzmanovska, Dragana, Kirova Snezana, Vitanova-Ringaceva Ana	<i>Analysis of Grammar Vocabulary in Foreign Language Textbooks: Italian, German, English, and Macedonian</i>	INTED 2022 Conference Proceedings, 16th International Technology, Education and Development Conference, pp. 5297-5305. ISSN 2340-1079	трудот е објавен во 2022 г.
6.	Kuzmanovska Dragana, Koceva Vesna, Kirova Snezana, Vitanova-Ringaceva Ana, Ivanova Biljana	<i>Using Fairy Tales for Enriching the Vocabulary of Foreign Languages</i>	INTED 2022 Conference Proceedings, 16th International Technology, Education and Development Conference pp. 5261-5266. ISSN 2340-1079	трудот е објавен во 2022 г.
7.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Вклучување на фразеологизмите во раното детство-клуч за успех при усвојувањето на странскиот јазик</i>	Годишен зборник на Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип, X (10). pp. 97-103. ISSN 1409-9187	трудот е објавен во 2022 г.
8.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana	<i>A contrastive study of German and Macedonian proverbs and sayings with an animal component</i>	Journal of Educational Sciences Theory and Practice, 17 (2). pp. 102-107. ISSN 1857-8705.	трудот е објавен во 2022 г.
9.	Ivanova, Biljana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana	<i>Foreign language acquisition in schools</i>	ФИЛКО- Зборник на трудови од Шеста меѓународната научна конференција за филологија, култура и образование, 6 (6). ISSN 978-608-244-871-8	трудот е објавен 2021 г.

10.	Kuzmanovska Dragana, Koceva Vesna, Vitanova-Ringaceva Ana, Kirova Snezana, Ulanska Tatjana, Ivanova Biljana	<i>Phraseological units - "A thorn in the side" or "Icing on the cake" for language learners?</i>	EDULEARN21 Proceedings of 13th International conference on education and new learning technologies. pp.11111-11115. ISSN 2340-1117	трудот е објавен во 2021 г.
11.	Ulska, Tatjana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Semantic features of kinship terms in Macedonian, English and German</i>	Vospitanie Journal of Educational Sciences, Theory and Practice, 16 (1). pp. 55-59. ISSN 1857-8705	трудот е објавен во 2021 г.
12.	Ulska, Tatjana and Kuzmanovska, Dragana and Todorova, Marija and Kirova, Snezana	<i>Extra linguistic factors behind lexical change in modern English, Spanish and German</i>	INTED2020 Proceedings of 14th International Technology, Education and Development Conference. pp. 2307-2311. ISSN 2340-1079	трудот е објавен во 2020 г.
13.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ulska, Tatjana and Ivanova, Biljana	<i>Phraseological equivalence as a communication tool</i>	INTED2020 Proceedings of 14th International Technology, Education and Development Conference. ISSN 2340-1079	трудот е објавен 2020 г.
14.	Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana and Kuzmanovska, Dragana	<i>Анксиозноста кај учениците при изучувањето на странски јазик</i>	Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 9 (9). ISSN 1409-9187	трудот е објавен 2020 г.
15.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ristov, Lidija	<i>Фразеологизмите од бајките во наставата по странски јазик</i>	Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. pp. 75-82, 9 (9). ISSN 1409-9187	трудот е објавен во 2020 г.
16.	Ivanova, Biljana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana	<i>Предности при изучувањето на странски јазик од најмала возраст</i>	ФИЛКО - Зборник на трудови од Петта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 5 (5). ISSN ISBN: 978-608-244-787-2	трудот е објавен во 2020 г.
17.	Kuzmanovska, Dragana and Ristov, Lidija and Ivanova, Biljana	<i>Мокта на фразеологизмите во светот на рекламите</i>	ФИЛКО-Зборник на трудови од Петта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 5 (5). ISSN 978-608-244-787-2	трудот е објавен 2020 г.
18.	Ivanova, Biljana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana	<i>The influence of evaluation on students' motivation to learn a foreign language</i>	Vospitanie Journal of Educational Sciences, Theory and Practice, 11 (15). pp. 105-110. ISSN 1857-5331	трудот е објавен во 2020 г.

19.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Фразеологизмите како важна алка во процесот на усвојување на странскиот јазик.</i>	ФИЛКО - Зборник на трудови од Четврта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 4 (4). ISSN 978-608-244-698-1	трудот е објавен во 2019 г.
20.	Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana and Mrmeska, Viktorija	<i>Phraseological Optimum in Teaching Foreign Languages</i>	INTED2019 Proceedings of 13 th International Technology, Education and Development Conference, pp. 2509-2512. ISSN 2340-1079	трудот е објавен во 2019 г.
21.	Kuzmanovska, Dragana and Tasevska, Marica and Ulanska, Tatjana and Hadzi-Nikolova, Adrijana	<i>Explicit instruction as a tool for improving language competence</i>	INTED2019 Proceedings of 13th International Technology, Education and Development Conference, pp. 3054-3057. ISSN 2340-1079	трудот е објавен во 2019 г.
22.	Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana and Kuzmanovska, Dragana and Tasevska, Marica	<i>Investigation of instrumental and integrative motivation of learning second/foreign language in Macedonia</i>	Годишен зборник на Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 9 (12). pp. 85-93. ISSN 1857-7059	трудот е објавен 2018 г.
23.	Dimova, Violeta and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana	<i>Evaluation of teaching language and literature in higher education</i>	Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 28 (3). pp. 775-778. ISSN 2545 – 4439	трудот е објавен во 2018 г.

1.4. Објавен рецензиран универзитетски учебник или монографија или практикум или збирка задачи од научната област за која се избира кандидатот:

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Издавач	Година на издавање
1.	Kuzmanovska, Dragana	<i>Phraseologie der deutschen Sprache (Фразеологија на германскиот јазик)</i>	Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, ISBN 978-608-244-936-4	2022
2.	Daskalovska, Nina and Kuzmanovska, Dragana and Dimova, Violeta	<i>Дополнителната настава - подготовка за поуспешно студирање</i>	Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, ISBN 978-608-244-644-8	2019

2. Посебни услови за избор во звање редовен професор:

2.1.Под негово менторство изработени дипломски или магистерски или докторски тези

Во изборниот период проф. д-р Драгана Кузмановска е ментор на повеќе дипломски трудови и ментор на следниве магистерски трудови:

- Магистерски труд со наслов „Мотивацијата како клучен фактор во изучувањето на фразеологизмите во наставата по германски јазик“ на кандидат Викторија Мрмеска (Одлука бр. 1902-158/10 од 15.10.2020 г.);
- Магистерски труд со наслов „Фразеологизмите во наставата по германски

јазик и нивната застапеност во учебниците за средно образование во Република Македонија“ на кандидатот Емилија Шекеринова (Одлука бр.1002-80/51 од 29.5.2018 г.).

2.2. Учествовал или раководел со научноистражувачки проекти

- Драгана Кузмановска е истражувач во научноистражувачки проект „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“ на Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (Одлука бр. 1902-68/3 од 1.3.2018 година донесена на 168. седница на ННС на Филолошкиот факултет во Штип).

- Драгана Кузмановска е главен истражувач на научноистражувачки проект „Фразеологизмите како јазична, книжевна и културолошка нишка во наставата по македонски и по странски јазик“, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (Одлука бр. 1902-136/14 од 14.6.2023 година донесена на 270. седница на ННС на Филолошкиот факултет во Штип).

3. Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

3.1. Наставно-образовна дејност

Кандидатката проф. д-р Драгана Кузмановска има големо искуство во наставно-образовната дејност. Драгана Кузмановска од јуни 2007 година е во редовен работен однос како помлад лектор на Институтот за јазици при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на јавен конкурс во јуни 2010 година е избрана во наставно-стручното звање лектор за наставно-научната област *германистика* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во јуни 2014 година е избрана во наставно-научно звање *доцент* за наставно-научните области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика и синтакса* на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во декември 2018 година е избрана во наставно-научно звање *вонреден професор* за наставно-научните области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика и синтакса* на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По предлог на ректорот на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип проф. д-р Блажо Боев, на 27.6.2016 година (Одлука бр. 0201 – 568/3 од 27.6.2016 година) Универзитетскиот сенат ја избра доц. д-р Драгана Кузмановска за декан на Филолошкиот факултет.

Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип на својата 197. седница, одржана на 3 септември 2019 година, со непосредно и тајно гласање ја избира проф. д-р Драгана Кузмановска за *декан* на Филолошкиот факултет со мандат од три години.

Во периодот од студиска 2018/2019 година до студиска 2022/2023 година Драгана Кузмановска извршува наставни активности како вонреден професор по следните предмети на прв циклус студии на Филолошки факултет во Штип, СП Германски јазик и книжевност: Лексикологија на германскиот јазик, Синтакса на германскиот јазик, Семантика на германскиот јазик и Фразеологија на германскиот јазик.

Учествува во реализација на наставата на втор циклус студии на СП

Германска филологија на Филолошкиот факултет, каде што реализира предавања по следниве предмети: Германска филологија; Германско-македонски контрастивни проучувања; Теории на валентност и Контрастивни фразеолошки проучувања.

3.2 Научноистражувачка дејност (оценка на научните, стручните и други остварувања на кандидатот што се релевантни за утврдување на условите за избор во звање вонреден професор):

Кандидатката д-р Драгана Кузмановска дава значаен придонес во истражувањата и дискусиите во области *германистика* и *граматика, семантика, семиотика, синтакса* како автор и коавтор на голем број трудови објавени во меѓународни списанија и зборници, коишто ги наведуваме во продолжение со кратка евалуација за секој труд одделно.

I. Трудови објавени во меѓународни научни списанија и во зборници од меѓународни научни конференции

1. Vitanova-Ringaceva, Ana and Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana (2023) "Flipped classroom" – the future of modern teaching. EDULEARN23 Proceedings of 15th International Conference on Education and New Learning Technologies. ISSN 2340-1117. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/32210>

Евалуација на трудот: Направено е темелно истражување во рамки на наставниот процес во кој се вклучени студенти коишто студираат филолошки науки, со цел да се воочи функционалноста на методот „превртена училница“ во високото образование. Во истражувањето учествувале студенти и професори од групите: Македонски јазик и книжевност, Англиски јазик и книжевност, Италијански јазик и книжевност и Германски јазик и книжевност. Во првиот дел од истражувањето е спроведена електронска анкета меѓу студентите за да се добијат информации за тоа дали имаат сознанија за методот „превртена училница“ и дали биле дел од наставата во која истиот се применувал. Вториот дел од истражувањето се состои од работилници во кои тимот наставници на соодветен начин ги запозна студентите со методот „превртена училница“ што, всушност, е подготовка за третата фаза од истражувањето во која тие треба да го применат овој метод врз наставната единица Фразеологизмите во јазикот што го студираат. Целта на ова истражување е да се насочат студентите да размислуваат во насока на употреба на современи наставни методи коишто се актуелни во светски рамки. Добиените резултати, како и истражувачките стратегии, се приложени во шематски прикази и табели.

2. Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Vitanova-Ringaceva, Ana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2023) Finding a suitable method for teaching Phraseological units. EDULEARN23 Proceedings of 15th International Conference on Education and New Learning Technologies. ISSN 2340-1117. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/32208>

Евалуација на трудот: Во трудот е прикажано истражување спроведено во рамките на наставниот процес во коешто се вклучени вкупно 50 студенти од прва до четврта година од СП Англиски јазик и книжевност, СП Германски јазик и книжевност, СП Италијански јазик и книжевност и СП Македонски јазик и книжевност. Во еден дел од трудот се презентира прашалникот во кои дадени примери за примена на методот *Conceptual Metaphor* во рамките на воспитно-

образовниот процес и споредба со традиционалниот метод на поучување на фразеолошките единици. Во другиот дел од трудот се презентираат ставовите на учесниците во врска со примената на погореспоменатиот метод.

3. Vitanova-Ringaceva, Ana and **Kuzmanovska, Dragana** and Koceva, Vesna and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2022). *Компаративните фразеологизми и нивната функција во градењето на мотивот „невино прогонетите хероини“ во сказните на браќата Грим*. Knowledge International Journal, 54.5 (5). pp. 779-785. ISSN 2545-4439. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30386>

Евалуација на трудот: Овој труд има за цел да ги детектира компаративните фразеологизми што се употребени во функција на опис на ликовите на двете хероини, со слична структура на лик. Изворниот корпус на лингвистичкиот материјал за овој труд се сказните на Браќата Грим, во оригинал на германски и во превод на англиски, италијански и македонски јазик. Во овој труд фокусот е врз двете хероини во сказните „Снежана“ и „Пепелашка“ кои имаат заеднички статус на „невино прогонети хероини“. Целта на овој научноистражувачки труд е да ги претстави сличностите и разликите во фразеолошките состави што се употребени во ист контекст, а во сосема различни јазични системи: македонскиот, германскиот, англискиот и италијанскиот. Трудот ги спојува знаењата од областа на фолклорот и од областа на јазикот, во корелација со наставниот процес, низ кој студентите ги стекнуваат неопходните знаења од двете полиња на интерес.

4. **Kuzmanovska, Dragana** and Koceva, Vesna and Vitanova-Ringaceva, Ana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana and Koteva, Ivana and Todorova, Marija (2022). *Perception of Women in Society Given through Proverbs and Sayings*. EDULEARN22 Proceedings of 14th International Conference on Education and New Learning Technologies. pp. 5345-5349. ISSN 2340-1117. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30092>

Евалуација на трудот: Во овој труд се дава преглед на улогата на жената во општеството преку анализа на поголем корпус на поговорки и изреки со компонентата „жена“ на македонски, германски, англиски, италијански, шпански и турски јазик. Се прикажуваат резултати од истражување во кое учествуваат студенти од трета и четврта година од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Студентите анализираат околу 50 поговорки и изреки на погореспоменатите странски јазици и нивните еквиваленти на македонски јазик. Прво се прикажуваат резултатите за позитивните и негативните карактеристики на жената, а потоа се прави споредба и се утврдува дека има повеќе сличности отколку разлики во однос на позитивната и негативната перцепција на жената во општеството.

5. Koceva, Vesna and **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana and Vitanova-Ringaceva, Ana (2022). *Analysis of Grammar Vocabulary in Foreign Language Textbooks: Italian, German, English, and Macedonian*. INTED 2022 Conference Proceedings, 16th International Technology, Education and Development Conference, pp. 5297-5305. ISSN 2340-1079. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/29839>

Евалуација на трудот: Во овој труд се анализира металингвистичката терминологија во учебниците по странски јазици, односно во учебниците по италијански, германски, англиски и македонски јазик како странски јазик наменети за ученици на почетно ниво A1.1. Анализата ја опфаќа поставеноста на граматичките термини и изрази, стратегиите што се употребуваат за да се објасни нивното значење, како и прашањата што се однесуваат на проблемите коишто може

да се појават при совладувањето на значењето на граматичките поими. Анализата вклучува елаборација на граматичките термини, но и лексиката која што добива граматичка вредност во метајазичен контекст (на пр.: правилен, неправилен итн.), како и термини што се користат при објаснување на граматичките правила (на пр.: реченица, збор, слог и сл.). Авторките индивидуално работат на анализата, во зависност од странскиот јазик за кој се наменети учебниците, а потоа се применува методот на споредување на застапеноста на металингвистичката терминологија.

6. Kuzmanovska, Dragana and Koceva, Vesna and Kirova, Snezana and Vitanova-Ringaceva, Ana and Ivanova, Biljana (2022). *Using Fairy Tales for Enriching the Vocabulary of Foreign Languages*. INTED 2022 Conference Proceedings 16th International Technology, Education and Development Conference, pp. 5261-5266. ISSN 2340-1079. **URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/29840>**

Евалуацијанатрудот: Во овој труд се прикажуваат резултати од истражување во кое учествуваат студенти од трета и четврта година од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, од студиските програми по англиски, германски, италијански и македонски јазик и книжевност. Истражувањето се состои од два дела. Во првиот дел се прави анализа за тоа колку читањето бајки во детската возраст помага за збогатување на вокабуларот и учење на поголем број фразеологизми. Вториот дел од истражувањето се состои во утврдување на познавањето на фразеологизмите кои се најмногу застапени во бајките „Снежана“ и „Пепелашка“ на мајчин и на странскиот јазик што го изучуваат студентите, како и примената на фразеологизмите.

7. Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2022) Вклучување на фразеологизмите во раното детство - клуч за успех при усвојувањето на странскиот јазик. Годишен зборник на Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, X (10). pp. 97-103. ISSN 1409-9187. **URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/29575>**

Евалуација на трудот: Во трудот се прикажуваат видувања во врска со имплементирање на фразеологизмите во наставата по англиски и германски јазик како странски јазик од рана возраст. Во првиот дел од трудот се презентира теориско истражување на широк спектар на литература поврзана со ова тематика и се советува како на најлесен начин да се вклучат фразеологизмите во наставниот процес. Се заклучува дека успехот во совладувањето на фразеолошките единици зависи од раната фаза на нивното поучување.

8. Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana (2022) A contrastive study of German and Macedonian proverbs and sayings with an animal component. *Journal of Educational Sciences Theory and Practice*, 17 (2). pp. 102-107. ISSN 1857-8705. **URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/31147>**

Евалуација на трудот: Во овој контрастивен труд се анализираат германски пословици и поговорки со животинска компонента и нивните македонски еквиваленти. Се прави обид да се одреди животинската компонента која е најзастапена во германските и македонските пословици и поговорки, односно да се воочи употребата на иста или на сосема различна компонента. Во текот на ова истражување се дава одговор на прашањата како што се: „Дали пословици и поговорки од двата јазика имаа некои сличности и покрај различните јазични групи на кои им припаѓаат?“ и „Дали имаат заеднички елементи?“. За да се дојде до соодветен одговор, прво се дефинираат поимите поговорка и пословица, а потоа се објаснуваат нивните сличности и разлики.

9. Ivanova, Biljana and **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana (2021) *Foreign language acquisition in schools*. ФИЛКО- Зборник на трудови од Шеста меѓународната научна конференција за филологија, култура и образование, 6 (6). ISSN 978-608-244-871-8. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/29749>

Евалуација на трудот: Во овој труд се прави анализа на основните предуслови неопходни за изучување на странските јазици и нивното усвојување во училиштата. Усвојувањето странски јазик во рамки на наставниот процес подразбира ангажман од страна на наставниците којшто вклучува употреба на соодветни методи, преку кои се олеснува освојувањето на странскиот јазик. Реализацијата и резултатите од истата во целост зависат од компетентноста на наставниците во делот со планирањето на активностите за часот. Основната и најважна алатка за успешна реализација на часот во кој треба да се совладаат вештините за изучување на странскиот јазик е мотивацијата. Мотивацијата како индивидуална и групна активност е носечкиот елемент врз кој се темелат резултатите коишто треба да бидат предмет на евалуација. Мотивацијата треба да биде најзначајниот сегмент врз кој паѓа фокусот на наставникот при планирање и реализација на часот.

10. **Kuzmanovska, Dragana** and Koceva, Vesna and Vitanova-Ringaceva, Ana and Kirova, Snezana and Ulanska, Tatjana and Ivanova, Biljana (2021). *Phraseological units - "A thorn in the side" or "Icing on the cake" for language learners?* EDULEARN21 Proceedings of 13th International conference on education and new learning technologies. pp.11111-11115. ISSN 2340-1117. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28300>

Евалуација на трудот: Во овој труд се прикажува истражување кое има за цел да ја нагласи важноста на фразеологизмите во непречената комуникација на странски јазик, и тоа на англиски, на германски, на италијански и на македонски јазик. Во трудот авторките се обидуваат да дадат одговор на прашањата: „Дали студентите - филолози од трета и четврта година на студии ги познаваат и препознаваат фразеологизмите како специфични лексички категории?“, „Дали студентите филолози сметаат дека фразеологизмите се алатки кои укажуваат на повисоко ниво на познавање на странскиот јазик?“ и „Дали студентите филолози ги сметаат фразеологизмите како „трн во око“, или пак, како „цреша на шлагот“?“. Во истражувањето учествуваат 65 студенти од катедрите за англиски, германски, италијански и македонски јазик и книжевност.

11. Ulanska, Tatjana and **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2021) *Semantic features of kinship terms in Macedonian, English and German*. *Vospitanie Journal of Educational Sciences, Theory and Practice*, 16 (1). pp. 55-59. ISSN 1857-8705. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28426>

Евалуација на трудот: Трудот ги опишува семантичките карактеристики на роднинските поими на македонски, англиски и германски јазик и се обидува да направи анализа од семантички аспект на посочените јазици. Во трудот се споредува семантиката на роднински термини од перспектива на компаративна анализа на македонскиот, од една страна, со англискиот и германскиот од друга. Ваквата анализа е потребна бидејќи различните јазични групи имаат свои различни семантички карактеристики. Трудот дава увид во компаративната анализа, прикажувајќи ги сличностите и разликите во лексичките полиња на роднинските поими и, на крајот се извлекуваат важни заклучоци и согледувања за нивните културни особености.

12. Ulanska, Tatjana and **Kuzmanovska, Dragana** and Todorova, Marija and Kirova, Snezana (2020) *Extra linguistic factors behind lexical change in modern English, Spanish and German*. INTED2020 Proceedings 14th International Technology, Education and Development Conference. pp. 2307-2311. ISSN 2340-1079. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/24262>

Евалуација на трудот: Овој труд има за цел да ги претстави причините за лексичката промена во современиот англиски, шпански и германски јазик. Граматиката и фонетиката во еден јазик се релативно затворени системи, додека лексиката на кој било јазик е определена и приспособена на постојаните промени и од заедницата и од глобалните влијанија. Трудот ги претставува и ги разгледува внатрешните (јазични) и надворешните (екстралингвистички) фактори како причини за јазичната промена. Фокусот, сепак, е ставен на истражувањето на дополнителните јазични фактори поврзани со лексичката промена, лексичкото додавање и губење во ера на зголемени глобални технолошки подобрувања и мобилност.

13. **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana and Ulanska, Tatjana and Ivanova, Biljana (2020) *Phraseological equivalence as a communication tool*. INTED2020 Proceedings of 14th International Technology, Education and Development Conference. ISSN 2340-1079. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/24126>

Евалуација на трудот: Во овој труд авторите се обидуваат да го разјаснат поимот еквиваленција преку примери на германски и англиски фразеологизми, како широко користени јазици. Воедно целта е да се истакне важноста на поимот еквиваленција во однос на фразеологизмите. Како главна алатка за комуникација се посочува еквивалентноста, а тоа е наоѓање на правилни јазични паралели меѓу јазиците на кои се одвива комуникацијата. Во овој контекст треба да ги споменеме фразеологизмите како специфична јазична категорија, карактеристична за секој јазик поединечно, што всушност е голема пречка за комуникација на различни јазици. Проблемот е во неможноста секогаш да се најдат соодветни еквиваленти на изворниот јазик во целниот јазик.

14. Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana and **Kuzmanovska, Dragana** (2020) *Анксиозноста кај учениците при изучувањето на странски јазик*. Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 9 (9.) ISSN 1409-9187. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/26611>

Евалуација на трудот: Главен фокус на истражувањето во овој труд се причините за анксиозноста при учење странски јазик. Од една страна се испитуваат ситуационите варијабли, а од друга варијаблите на учениците. Истражувањата покажуваат дека постојат одредени карактеристики на учењето странски јазик кои имаат потенцијал да предизвикаат анксиозност кај учениците која во други ситуации на учење не би ја доживеале.

15. **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana and Ristov, Lidija (2020) *Фразеологизмите од бајките во наставата по странски јазик*. Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. pp. 75-82, 9 (9). ISSN 1409-9187. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/26659>

Евалуација на трудот: Трудот има за цел, пред се, да го истакне високиот степен на конотативен и креативен потенцијал на фразеологизмите и се фокусира на бајките, бидејќи тие се интерпретираат на ист/сличен начин во повеќето култури и јазици. Затоа бајките се погодни за полесно изучување на странски јазик. Трудот има за цел да го истакне високиот степен на конотативен и креативен

потенцијал на фразеологизмите. Условени од нивните специфични обележја и својства, фразеологизмите имаат способност да ја пренесат пораката на бајката до учениците/студенти коишто се еден од главните чинители на воспитно-образовниот процес.

16. Ivanova, Biljana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana (2020) Предности при изучувањето на странски јазик од најмала возраст. ФИЛКО - Зборник на трудови од Петта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 5 (5). ISSN ISBN: 978-608-244-787-2. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/27595>

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледуваат предностите при изучувањето на странски јазик од најмала возраст кога всушност и треба да се наметне потребата и значењето на една ваква активност. Изучувањето на странскиот јазик од најмала возраст вклучува посебни програми по коишто се водат наставниците. Генерално, учењето и зборувањето на повеќе од еден јазик се смета за предност. Зборувањето втор или странски јазик за една личност претставува можност да комуницира со поголем број на луѓе, зголемувајќи ги своите образовни, социјални и професионални можности.

17. Kuzmanovska, Dragana and Ristova, Lidija and Ivanova, Biljana (2020) Моќта на фразеологизмите во светот на рекламите. ФИЛКО-Зборник на трудови од Петта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 5 (5). ISSN 978-608-244-787-2. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/27596>

Евалуација на трудот: Целта на овој труд, пред сè, е да го истакне високиот степен на конотативен и креативен потенцијал на фразеологизмите. Условени од нивните специфични обележја и својства, фразеологизмите имаат способност да ја пренесат пораката од производителот до масовната публика, без да вметнат елементи на субјективизам. Рекламите имаат за цел да го привлечат вниманието на целната група наречена потрошувачи или корисници на производи. За да се направи што е можно повпечатлива реклама се употребуваат различни механизми меѓу кои ги потенцираме фразеологизмите поради нивната сликовитост, односно метафоричност.

18. Ivanova, Biljana and Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana (2020) The influence of evaluation on students' motivation to learn a foreign language. Vospitanie Journal of Educational Sciences, Theory and Practice, 11 (15). pp. 105-110. ISSN 1857-5331. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/24406>

Евалуација на трудот: Овој труд се занимава со прашањето како различните методи на евалуација даваат можности на учениците да исполнат различни мотиви. Целни групи се студенти од трета година од катедрите англиски јазик и книжевност, германски јазик и книжевност и македонски јазик и литература на Филолошкиот факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, по 15 од секоја насока. Тие одговараат на 15 прашања во врска со различните методи со кои се оценуваат. Резултатите се користат за да ни дадат увид во влијанието на различните методи на оценување врз мотивацијата на студентите, и да послужат како инспирација за наставниците.

19. Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2019) Фразеологизмите како важна алка во процесот на усвојување на странскиот јазик. ФИЛКО - Зборник на трудови од Четврта меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 4 (4). ISSN 978-608-244-698-1. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/23870>

Евалуација на трудот: Фразаеологизмите се важна алка во процесот на изучување на еден странски јазик и тие дури и укажуваат на висок степен на познавање на странскиот јазик. Поради ова, трудот е посветен на категоријата зацврстени лексеми наречени фразеологизми и нивната улога во усвојување на еден странски јазик. Се смета дека оваа категорија лексеми е занемарена во наставата по странски јазик и поради ваквото занемарување се јавуваат тешкотиите во процесот на комуникацијата.

20. Kuzmanovska, Dragana and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana and Mrmeska, Viktorija (2019) *Phraseological Optimum in Teaching Foreign Languages*. INTED2019 Proceedings of 13th International Technology, Education and Development Conference, pp. 2509-2512. ISSN 2340-1079. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21830>

Евалуација на трудот: Трудот се заснова на истражување на застапеноста и знаењето на германската фразеологија, за што се користени неколку фразеолошки речници и речници на германскиот како странски јазик. За истражувањето се избрани вкупно 50 најпопуларни германски фразеологизми и нивните еквиваленти на англиски јазик. Со користење на соодветен прашалник, се обидуваме да дознаеме каква е состојбата на таканаречениот „фразеолошки оптимум“ со студентите кои учат германски и англиски како странски јазици на катедрите за германски јазик и англиски јазик на Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, со студенти од прва до четврта година.

21. Kuzmanovska, Dragana and Tasevska, Marica and Ulanska, Tatjana and Hadzi-Nikolova, Adrijana (2019) *Explicit instruction as a tool for improving language competence*. INTED2019 Proceedings of 13th International Technology, Education and Development Conference, pp. 3054-3057. ISSN 2340-1079. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21829>

Евалуација на трудот: Трудот претставува резултат на истражувањето спроведено во согласност со проектот „Дополнителната настава како алатка за подобрување на јазичната компетентност на студентите на Филолошкиот факултет“. Целта на овој проект е да се откријат слабостите на студентите од нивното претходно образование и да се надминат со дополнителна настава во времетраење од два семестри, два часа неделно. Резултатите од тестовите имаат за цел да ја подобрат јазичната компетентност на студентите од Катедрата за германски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет, Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Резултатите даваат одговор на прашањето дали оваа дополнителна настава придонесува за подобрување на јазичната компетентност на студентите.

22. Ivanova, Biljana and Kirova, Snezana and Kuzmanovska, Dragana and Tasevska, Marica (2018) *Investigation of instrumental and integrative motivation of learning second/foreign language in Macedonia*. Годишен зборник на Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 9 (12). pp. 85-93. ISSN 1857-7059. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21255>

Евалуација на трудот: Примарната цел на овој труд е да ја испита инструменталната и интегративната мотивација на македонските изучувачи на англискиот и германскиот јазик како странски јазик и да ги истражи домените на англискиот и германскиот јазик релевантни за студентите на додипломски студии на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Оваа истражување опфаќа 50 студенти на англиски и германски јазик од УГД Штип. Истражувањето се обидува да даде одговор на прашањето за нивото на мотивацијата и евентуално да даде

дополнителен увид за подобро идентификување на постоечките мотивациски предизвици во настава по странски јазик во земјава.

23. Dimova, Violeta and **Kuzmanovska, Dragana** and Kirova, Snezana and Ivanova, Biljana (2018) *Evaluation of teaching language and literature in higher education*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 28 (3). pp. 775-778. ISSN 2545 – 4439. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21088>

Евалуација на трудот: Во овој труд се презентира проектот „Евалуацијата во наставата по јазици книжевност во високото образование“. Со проектот се опфатени различни видови евалуациски постапки, со цел да се утврди остварливоста на целите и задачите на наставата и учењето, кои се трансформираат во квалитативни и квантитативни промени во развојот на студентите. Евалуацијата се одвива и во процесот на учењето, како и на крајот, како завршна фаза во процесот на наставата, односно се спроведува формативно и сумативно оценување на постигнувањата и на студентите и на нивните наставници. Се истражуваат видовите евалуации и се дадени примери на евалуациски постапки. Се прави обид да се дефинира поимот и теориски да се втемели акциското истражување.

II. Учество на меѓународни научни конференции и собири

24. **Кузмановска, Драгана** (2018). Меѓународна научна конференција Knowledge in practice. Усна презентација на труд со наслов „Evaluation of teaching language and literature in higher education“, Institute of knowledge management, Скопје, декември 2018;

25. **Кузмановска, Драгана** (2019). 13th International Technology, Education and Development Conference, INTED. Усна презентација на труд со наслов „Explicit instruction as a tool for improving language competence“, Валенсија, Шпанија, 11-13 март 2019;

26. **Кузмановска, Драгана** (2019). 13th International Technology, Education and Development Conference, INTED. Усна презентација на труд со наслов „Phraseological Optimum in Teaching Foreign Languages“, Валенсија, Шпанија, 11-13 март 2019;

27. **Кузмановска, Драгана** (2019). Четврта меѓународна научна конференција „Филологија, култура и образование - ФИЛКО“. Усна презентација на труд со наслов „Фразеологизмите како важна алка во процесот на усвојување на странскиот јазик“. Воронежски државен универзитет, Воронеж, Русија и Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 23-25 мај 2019 година;

28. **Кузмановска, Драгана** (2020). Петта меѓународна научна конференција „Филологија, култура и образование - ФИЛКО“. Усна презентација на трудовите „Моќта на фразеологизмите во светот на рекламите“ и „Предности при изучувањето на странски јазик од најмала возраст“. Воронежски државен универзитет, Воронеж, Русија и Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 8-9 октомври 2020 година;

29. **Кузмановска, Драгана** (2020). 14th International Technology, Education and Development Conference INTED2020. Усна презентација на трудовите „Phraseological equivalence as a communication tool“ и „Extra linguistic factors behind lexical change in modern English, Spanish and German“. Валенсија (Шпанија), 2-4 мај 2020

30. **Кузмановска, Драгана** (2021). 13th International conference on education and new learning technologies EDUlearn21. Усна презентација на труд со наслов „Phraseological units - “A thorn in the side” or “Icing on the cake” for language learners?“. 5-6 јули 2021;

31. Кузмановска, Драгана (2021). Шеста меѓународна научна конференција „Филологија, култура и образование - ФИЛКО“. Усна презентација на труд со наслов „Foreign language acquisition in schools“. Воронежски државен универзитет, Воронеж, Русија и Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 18-19 октомври 2021 година;

32. Кузмановска, Драгана (2022). 16th International Technology, Education and Development Conference INTED2022. Усна презентација на труд со наслов „Analysis of Grammar Vocabulary in Foreign Language Textbooks: Italian, German, English, and Macedonian“, Валенсија (Шпанија), 7-8 март 2022;

33. Кузмановска, Драгана (2022). 14th International Conference on Education and New Learning Technologies EDULEARN22. Усна презентација на труд со наслов „Perception of Women in Society Given through Proverbs and Sayings“. Палма, Шпанија, 4-6 јули 2022;

34. Кузмановска, Драгана (2022). VII Меѓународна научна конференција „Македонскиот јазик - извор на научни истражувања“. Усна презентација на труд со наслов: „Етнонимските фразеологизми“ (анализа на германски и англиски фразеолошки корпус и приказ на нивни македонски еквиваленти). Скопје, 19–20 октомври 2022;

35. Кузмановска, Драгана (2023). 15th International Conference on Education and New Learning Technologies EDULEARN23. Усна презентација на труд со наслов: „Finding a suitable method for teaching Phraseological units“. Палма, Шпанија, 3-5 јули 2023;

36. Кузмановска, Драгана (2023). Меѓународна научна конференција Опсцена и друга колоквијална лексика у српском и македонском језику. Усна презентација на трудовите: „Пежоративни и опсцени изрази у дијалозима и монолозима у књижевности и нивови преводи (немачки-македонски, македонски-немачки)“ и „Најчесто употребуваните вулгарни лексеми во фразеологизмите“. Филозофски факултет, Универзитет во Ниш, 17-18 октомври 2023 година;

37. Кузмановска, Драгана (2023). Меѓународен научен собир „Денови на Благоја Корубин“. Усна презентација на труд со наслов: „Позитивни искуства од употребата на Фразеолошкиот речник на македонскиот јазик во изучувањето на јазиците во рамки на наставниот процес“. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 4-5 мај 2023 година;

38. Кузмановска, Драгана (2023). Меѓународна научна конференција „Италијански јазик, книжевност, историја и култура. Средба во реалниот, виртуелниот и имагинарниот простор“. Усна презентација на труд со наслов „I rapporti familiari nei proverbi: potenzialita' interculturale ed implicazioni glottodidattiche“, Нови Сад, Србија, 20-21 мај 2023;

39. Кузмановска, Драгана (2023). Меѓународна научна конференција „Innovation in Language Learning – 16th Edition“. Усна презентација на труд со наслов „Comparative Consideration of Teachers' Attitudes Towards the Introduction of Self-Evaluation in Foreign Language Teaching in Different States“. Фиренца, Италија, 9-10 ноември 2023.

III. Студиски престој во странство

40. Кузмановска Драгана (2022). Наставничка мобилност во рамките на Средноевропската програма за универзитетска размена – ЦЕПУС (CEEPUS) на Универзитет „Паисиј Хилендарски“ - Пловдив, Република Бугарија. За време на престојот кандидатката одржува предавање на тема: „The cultural elements in the

textbooks for Italian, English, German and Macedonian as a foreign language used in higher education in the Republic of North Macedonia“ и „Gender Power Relations in German, English, Italian and Macedonian Phraseologisms“, од 5 декември до 9 декември, Пловдив, Република Бугарија.

IV. Завршна евалуација на наставно-образовната и научноистражувачката дејност на вон. проф. д-р Драгана Кузмановска

Од приложениот список на објавени трудови на реализираните активности во последните пет години, како и од евалуацијата на секој труд и на секоја активност поединечно, може да се забележи дека кандидатката д-р Драгана Кузмановска објавила солиден број научни и стручни трудови и реализирала голем број активности. Нејзината ангажираност по предмети во наставата во прв и втор циклус, поголемиот број трудови објавени во меѓународни научни списанија, учеството на меѓународни научни конференции во државата и надвор од неа, студискиот престој во странство и менторството, покажуваат дека кандидатката вон. проф. д-р Драгана Кузмановска во периодот од изборот во вонреден професор до денес реализирала мошне плодотворна наставно-педагошка и научноистражувачка дејност. Со тоа, кандидатката дала свој значаен придонес во наставно-образовниот процес на Филолошкиот факултет во Штип и во оспособувањето на помлади наставници и соработници.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Драгана Кузмановска е вклучена во подготвување и креирање на наставните програми за прв циклус на студии за СП Германски јазик и книжевност, и за втор циклус на студии СП Германска филологија, за период 2021 – 2025 година.

Во периодот од 2018 г. до 2020 г. учествува како истражувач во научноистражувачкиот проект „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“ (раководител и главен истражувач на проектот е проф. д-р Виолета Димова), Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Во периодот од јуни 2022 до јуни 2025 година учествува како главен истражувач во научноистражувачкиот проект „Фразеологизмите како јазична, книжевна и културолошка нишка во наставата по македонски и по странски јазик“, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

На 27.6.2016 година Универзитетскиот сенат ја избира доц. д-р Драгана Кузмановска за декан на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“, Штип.

На 11.9.2019 година Универзитетскиот сенат на 163. седница (Одлука бр. 0201-647/20 од 17.9.2019 г.) ја потврдува Одлуката за избор на декан од Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, кој едногласно доверува втор мандат од три години на проф. д-р Драгана Кузмановска.

V. Учество во научни проекти

41. Драгана Кузмановска, истражувач (2018-2020). Научноистражувачки проект „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“. Раководител и главен истражувач на проектот е проф. д-р Виолета Димова, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип (Одлука бр. 1902-68/3 од 1.3.2018 година донесена на 168. седница на ННС на Филолошкиот факултет во Штип). URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21216>

Евалуација на проектот: Предмет на истражување на овој проект се

можностите за евалуација на наставниот процес во високото образование, во наставата по јазик и книжевност. Се истражувале различни видови евалуациски постапки со цел да се утврди остварливоста на целите и задачите на наставата и учењето кои се трансформираат во квалитативни и квантитативни промени во развојот на студентите. Евалуацијата се одвива и во процесот на учењето, како и на крајот, како завршна фаза во процесот на наставата, односно се спроведе формативно и сумативно оценување на постигнувањата и на студентите и на нивните наставници. Со евалуација на наставата се следи и процесот на реализација на новите курсеви по одделни студиски програми, а од студентите се добиваат непосредни информации за тоа што навистина мислат за курсот. Повратните информации за наставниот процес се добиваат со собирање податоци од страна на студентите и колегите наставници, а евалуацијата се спроведува со помош на евалуациски ливчиња, анкети, структурирана групна дебата или по пат на e-mail прашалник. Проектот се спроведува со студентите на Филолошкиот факултет од втора, трета и четврта година на студии, како и со дел од професорите што им предаваат на овие студенти, и тоа не само задолжителни, туку и изборни предмети и курсеви. Временската рамка на проектот е од февруари 2018 до февруари 2020 година.

42. Драгана Кузмановска, главен истражувач (2023-2025). Научно истражувачки проект „Фразеологизмите како јазична, книжевна и културолошка нишка во наставата по македонски и по странски јазик“, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. (Одлука бр. 1902-136/14 од 14.06.2023 година донесена на 270. седница на ННС на Филолошкиот факултет во Штип). URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/32633>

Евалуација на проектот: Предмет на истражување се придобивките од употребата на фразеологизмите како од јазична, така и од книжевна и културолошка гледна точка. Исто така фокусот на проектот е врз имплементирање на фразеологизмите во наставата по мајчин и по странските јазици кои се изучуваат на Филолошки факултет во Штип. Учесници во проектот се студентите од сите катедри на Филолошкиот факултет. Проектот цели кон стекнување и развивање на вештини кај студентите за препознавање и правилна употреба на фразеологизмите.

VI. Рецензирани учебни помагала објавени на е-библиотека при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип (2018 – 2023)

43. Kuzmanovska, Dragana (2022). *Phraseologie der deutschen Sprache* (Фразеологија на германскиот јазик). Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип, ISBN 978-608-244-936-4. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30977>

Евалуација на трудот: Овој рецензиран учебник нуди низа предности корисни за сите изучувачи на германскиот јазик, затоа што се обидува на концизен начин да ја разјасни фразеолошката терминологија со кои располага современиот германски јазик. Целта е на читателот да му се понуди општ преглед на фразеолошкиот корпус во современиот германски јазик, со посебен осврт на фактите кои можат да бидат од практично значење, т.е. од корист во наставата и во комуникацијата. Авторката се труди во оваа пригода читателите да не ги оптоварува со премногу детали кои не се неопходни и со кои само би го одвратиле нивниот интерес за посериозно изучување и нивно секојдневно користење во

секојдневниот говор. Таа верува дека јазичната теорија не треба да биде цел самата на себе, па затоа се потрудила овој учебник насловен како „PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE“ („ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК“) да го оформи така што ќе им помогне на читателите да го унапредат знаењето на германскиот јазик и/или да им понуди информации, кои ќе можат да ги искористат подучувајќи други. Веруваме дека ова учебно помагало може на сите оние кои го владеат германскиот јазик на средно или на повисоко ниво да им помогне во тоа да постигнат неколку цели. Најважни се, секако, проширувањето на сопствениот лексички фонд, како и систематизацијата и продлабочувањето на знаењата од областа на фразеологијата. Освен тоа, од значење во поединечните случаи може да биде и создавањето основа за детално запознавање од различни аспекти на фразеолошкиот фонд на современиот германски јазик, како и усвојување на елементарниот термилошки апарат, како основа за идни самостојни трудови на ова поле.

44. Daskalovska, Nina and **Kuzmanovska, Dragana** and Dimova, Violeta (2019) Дополнителната настава - подготовка за поуспешно студирање. Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип. ISBN 978-608-244-644-8. URI: <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/22497>

Евалуација на трудот: Оваа рецензирана е-книга произлегува од истражувањата кои биле реализирани во рамките на проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите на Филолошкиот факултет на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кој бил финансиран од средствата од Фондот за научноистражувачка работа при Универзитетот. Целта на овој проект е да се откријат слабостите на студентите од нивното претходно образование и да се надминат со дополнителна настава во времетраење од два семестри, два часа неделно. Резултатите од тестовите имаат за цел да ја подобрат јазичната компетентност на студентите од Катедрата за германски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет, Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Резултатите даваат одговор на прашањето „Дали оваа дополнителна настава придонесува за подобрување на јазичната компетентност на студентите?“.

VII. Учество на обуки, семинари, веб конференции и предавања, организација на настани

Извршувајќи ја функцијата декан, во последните пет години, Кузмановска активно е вклучена во сите настани, работилници, вебинари, хуманитарни акции, конференции, гостувања на професори од странство и сл. кои се организираат во рамки на сите катедри на Филолошкиот факултет.

VIII. Учество во универзитетски и факултетски органи, тела, комисии и слично

45. Драгана Кузмановска е избрана за декан на Филолошкиот факултет, за мандат во рок од 3 години (2016-2019) (Одлука бр. 0201 – 568/3 од 27.6.2016 година). На 11.09.2019 година Универзитетскиот сенат на 163. седница (Одлука бр. 0201-647/20 од 17.9.2019 г.) ја потврдува Одлуката за избор на декан од Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, кој едногласно доверува втор мандат од три години на проф. д-р Драгана Кузмановска (2019-2022).

46. Член на Наставно-научен совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип;

47. Член на Институт за јазици на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип;
48. Член на Ректорска управа на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип;
49. Член на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно стручни звања за наставно-научните области Германистика на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 2021 г.(Одлука бр. 1902-180/4 од 06.10.2021г.);
50. Член на Рецензентска комисија за монографијата „Прагматичките истражувања“ од авторите проф. д-р Марија Кусевска и проф. д-р Билјана Ивановска (Одлуката бр.1902-70/16 од 31.3.2021 г.);
51. Член на Рецензентска комисија на книгата „Kulturspezifika in literarischer Übersetzung am Beispiel makedonisch-deutscher Übersetzungen. GRIN Verlag, Germany“ од проф. д-р Даринка Маролова во 2021 г.;
52. Член на Рецензентска комисија за скрипта по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно, од проф. д-р Даринка Маролова, 2019 г.
53. Член на Рецензентска комисија за практикум по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно, од проф. д-р Даринка Маролова, 2019 г.;
54. Член на Одбор за соработка и доверба со јавноста на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Одлука бр. 1902-209/4 од 8.11.2023г.);
55. Член на Комисија за за избор на еден наставник во сите звања за наставно-научните области: германистика и преведување на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип (Одлука бр.1902-165/3 од 18.12.2019 г.);
56. Член на Комисија за оценка на магистерскиот труд со наслов „Усвојување на говорниот чин извинување од македонските изучувачи на германскиот јазик“ на кандидатот Стефан Трајчев (Одлука бр. 1902-136/19 од 14.6.2023 г.);

IX РЕЦЕНЗЕНТ НА НАУЧЕН/СТРУЧЕН ТРУД

57. Kusevska, Marija and Ivanovska, Biljana (2021) Прагматички истражувања. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Штип. ISBN 978-608-244-803-9.
58. Marolova, Darinka (2021) Kulturspezifika in literarischer Übersetzung am Beispiel makedonisch-deutscher Übersetzungen. GRIN Verlag, Germany.
59. Marolova, Darinka (2019) Скрипта по предметот преведување од германски на македонски јазик и обратно. ISBN 978-608-244-598-4.
60. Marolova, Darinka (2019) Практикум по предметот преведување од германски на македонски јазик и обратно. ISBN 978-608-244-597-7.
61. Рецензија на научен труд во списанието „Генитивниот падежен однос кај именките во германскиот јазик“, Меѓународен зборник на Филолошки факултет, УГД-Штип, 2023.

4. *Опишта евалуација на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатката д-р Драгана Кузмановска*

Евалуацијата на резултатите што ги постигнала кандидатката вон. проф. д-р Драгана Кузмановска покажува дека таа има искуство и достигнувања во трите посебни дејности. Во наставно-образовната дејност Драгана Кузмановска има искуство во високото образование како *вонреден професор* по предмети од областа *германистика и граматика, семантика, семиотика, синтакса* како дел од студиските програми од прв и втор циклус на студии на Филолошкиот факултет

во Штип. Објавените научни трудови во списанија со меѓународен карактер, како и учеството на меѓународни научни конференции, зборуваат за сериозниот пристап на кандидатката и во научноистражувачката работа, а учеството во голем број активности во функција на унапредување на нејзиниот личен професионален развој, како и објавените книги и учебни помагала наменети за наставата во високото образование, сведочат за една богата и продуктивна стручно-апликативна дејност на кандидатката д-р Драгана Кузмановска.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци и приложената документација за кандидатката, членовите на Рецензентската комисија со задоволство заклучуваат дека вонреден проф. д-р Драгана Кузмановска во целост ги исполнува сите законски критериуми за избор во наставно-научно звање *редовен професор*, предвидени со Законот за високото образование и со Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Имено, како што може да се види од фактите изнесени погоре, д-р Драгана Кузмановска има наставно искуство во високото образование како вонреден професор на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во последните пет години. За потребите на студентите има објавено рецензиран учебник како научна публикација од областа што ја истражува. Кандидатката, исто така, има плодна научноистражувачка работа што се гледа од големиот број објавени трудови во меѓународни научни списанија и публикации и учеството како истражувач во научноистражувачки проект. Кон тоа треба да се приложи и активното учество на кандидатката на меѓународни научни конференции и бројни обуки за перманентно усовршување. Не помалку важен е и нејзиниот придонес во унапредувањето на стручно-апликативната и организациско-развојната дејност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, преку нејзината работа како декан на Филолошкиот факултет и активното учество во работата на бројни комисији, органи и тела. Нејзиниот ангажман во голем број настани од значење за Факултетот и Универзитетот говори за нејзиниот сериозен пристап и професионалност. Сето тоа сведочи за посветена и сериозна работа и постигнати резултати во наставно-образовната, во научноистражувачката, во стручно-апликативната и во организациско-развојната дејност.

Имајќи ги предвид предочените факти, Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на **Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да го усвои овој извештај и да ја избере кандидатката проф. д-р Драгана Кузмановска во наставно-научно звање *редовен професор* за наставно-научните области *германистика и граматика, семантика, семиотика, синтакса*.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Силвана Симоска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Билјана Ивановска, редовен професор, член, с.р.

Д-р Катерина Велјановска, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

(Табела за вреднување на активностите на д-р Драгана Кузмановска во изборниот период од декември 2018 до декември 2023 година, според критериумите дадени во Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип)

Ред. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Избор во звање вонреден професор (Одлука бр. 1902-229/3 од 19.12.2018 г. донесена на 185. седница на ННС на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип).	1	40			40
ВКУПНО НО		40				
Ред. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Научна книга (монографија) Труд под ред. број 43 и 44	2	10			20
2.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор) Труд под ред. бр. 8	1	9			9
3.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (втор автор) Труд под ред. бр. 3, 11, 18, 23	4	6			24
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Труд под ред. бр. 1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 21, 22	4	2	10	3	38
5.	Учество на научен собир со реферат (постер/ усно), концерт во земјата и во странство Активност под ред. бр. 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 и 39	4	1,5	12	2	30
6.	Студиски престој во странство Активност под ред. бр. 40			1	8	8
7.	Рецензент на научен труд Ред. бр. 57, 58, 59, 60, 61	4	1	1	1,5	5,5
ВКУПНО НИ		134.5				

Ред. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Раководител на научен проект Активност под ред. бр. 42	1	6			6
2.	Учесник во научен проект Активност под ред. бр. 41	1	3			3
3.	Декан Активности под ред. бр. 45	2	12			24
4.	Член на универзитетски или владини тела Активности под ред. бр. 48	1	5			5
5.	Член на факултетски орган, комисија Активности под ред. бр. 46, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55 и 56	9	2			18
6.	Член на институтски орган, комисија Активности под ред. бр. 47	1	2			2
	ВКУПНО СА + ОР	58				
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ	40 (НО) + 134.5 (НИ) + 58 (САОР) = 232.5				